## Bijlage IV. Programma van eisen

Kinderen hebben recht op zowel de informele als formele speelruimte. Deze moeten dan ook in voldoende mate aanwezig te zijn voor de leeftijdsgroepen 0 tot en met 5 jaar (peuters en kleuters), 6 tot en met 11 jaar (basisschooljeugd) en 12 tot en met 18 jaar (jongeren). Voor alle leeftijdsgroepen moet het basisnetwerk aan voorzieningen worden gerealiseerd of anders in ruimte gereserveerd en aangemerkt worden. In nieuwbouwsituaties moet tevens voor de eerste tien jaar aangegeven worden hoe de piekaantallen kinderen, jeugd en jongeren opgevangen worden.

Bij nieuwbouw of reconstructie is de aanwezigheid van fysieke ruimte (groenvoorzieningen, pleinen etc.) het belangrijkste. Verder kan in drie fasen gewerkt worden aan een goede verdeling van speelvoorzieningen over deze fysieke ruimte. De voorkeur van de gemeente gaat uit naar een basisnetwerk met grotere duurzame plekken met voldoende speelmogelijkheden.

**Fase 1 globale planvorming**

In deze fase dient aangegeven te worden hoeveel informele en formele ruimte geboden wordt per kind dat er komt wonen. De gemeente hanteert hiervoor normen volgens het speelruimteplan. De 3%-norm kan daarbij als minimum voor formele speelruimte worden gezien[3].

| Leeftijdsgroep | Informeel | Formeel |
|---|---|---|
| **0-5 jaar peuters en kleuters** | 20 m2 per kind aansluitend aan woning (tuin, stoep, plein, grasveldje) | 1 speelplek per 35 kinderen<br>opp: 100 – 500 m2<br>loopafstand: ca. 100 m<br>3 toestellen en 4 speelprikkels |
| **6-11 jaar basisschooljeugd** | 50 m2 per 5 jeugdigen speelgroen en 50 m2 per 5 jeugdigen grasveld of plein (voetbal, straatspel) | 1 speelplek per 70 jeugdigen<br>opp: 500 - 2000 m2<br>loopafstand: ca. 350 m<br>3 toestellen en 4 speelprikkels |
| **12-18 jaar jongeren** | 1 ontmoetingsplek per 30 jongeren (zithoek) | 1 sportplek per 100 jongeren<br>opp: 1000 - 6400 m2<br>loopafstand: geen, daar waar jongeren wonen<br>4 sporttoestellen en 4 zitaanleidingen |

**Fase 2 (concept) stedenbouwkundig plan**

In deze fase dient het aantal kinderen dat naar verwachting in de toekomst in het projectgebied komt te wonen, aangegeven te worden. Op basis daarvan kan aangegeven worden:

1. Hoeveel (in)formele speelruimte er in het basisnetwerk totaal aanwezig dient te zijn en waar deze in grote lijnen komt te liggen (blok-, buurt- en wijkniveau);
2. Bij nieuwbouw: hoeveel tijdelijke voorzieningen (plus op het basisnetwerk voor de eerste 10 jaar) nodig zijn om de kinderpiek op te vangen.

**Fase 3 uitwerking stedenbouwkundig plan**

In deze fase dient op plekniveau aangegeven te worden:

1. Waar de verschillende speelplekken komen te liggen en voor welke leeftijd deze plekken zijn;
2. Wat in grote lijnen de omvang en inrichting is van deze speelruimte en de kosten voor realisatie (in verband met reservering beheer- en onderhoudsgelden en later vervangingsreservering).

**Toelichtingen bij Programma van eisen**

Aantallen kinderen, jeugd en jongeren

Er zijn drie verschillende ingangen om het aantal kinderen dat in de toekomst in het projectgebied komt te wonen in te schatten.

Afhankelijk van het bouwprogramma kan de opsteller van het stedenbouwkundig plan een prognose geven van de gemiddelde gezinssamenstelling (CBS-gegevens) en daarmee het verwachte aantal kinderen op lange termijn. Dit aantal kinderen kan gebruikt worden voor het basisnetwerk aan voorzieningen.

Vaak wordt ten behoeve van de onderwijsvoorzieningen een prognose gegeven voor de basisgeneratie (leeftijdsgroep die naar de basisschool gaat, circa 4 tot en met 12 jaar). Deze prognoses worden met name opgesteld in nieuwbouwsituaties en grote reconstructies. Dit aantal kinderen kan gebruikt worden voor zowel het basisnetwerk als de piekvoorzieningen.

Er kan op basis van eerder gerealiseerde nieuwbouw- en/of reconstructieprojecten in de gemeente nagegaan worden hoeveel kinderen er per woning gemiddeld wonen (bevolkingsgegevens) in verschillende jaren na realisatie. Deze zouden vertaald kunnen worden naar een prognose van het aantal kinderen per woning voor het betreffende project. Dit aantal kan gebruikt worden voor zowel het basisnetwerk als de piekvoorzieningen.

Kinderpiek bij nieuwbouw

Bij nieuwbouwsituaties is een duidelijke kinderpiek aanwezig. De kinderpiek begint circa 4 jaar na de realisatie van het grootste aandeel woningen. De piek duurt voor elke leeftijdscategorie ongeveer 6 jaar. Meestal begint aan het eind van de kinderpiek ook gelijk de jeugdpiek en ongeveer 4 jaar na de jeugdpiek meteen de jongerenpiek. In een schema ziet dit er als volgt uit:

| | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kinderpiek (0-5 jaar) | | | | | | | | | | |
| jeugdpiek (6-11 jaar) | | | | | | | | | | |
| jongerenpiek (12-18 jaar) | | | | | | | | | | |
| jaar na aanleg | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |

Het voorzieningenniveaumoet hier de eerste 10 jaar op afgestemd worden.

Kosten per plek

Voor de aanschaf en aanlegkosten kan uitgegaan worden van onderstaande tabel.

| | 0-5 jaar | 6-11 jaar | 12-18 jaar | gemiddeld |
|---|---|---|---|---|
| gemiddeld aantal toestellen per plek | 3 | 3 | 4 | 3,3 |
| gemiddeld aantal speelprikkels per plek | 4 | 4 | 4 | 4 |
| gemiddelde prijs per toestel | € 1.900 | € 3.200 | € 2.400 | € 2.500 |
| gemiddelde prijs per speelprikkel | € 150 | € 250 | € 350 | € 250 |
| % kosten ondergrond t.o.v. toestel | 35% | 65% | 35% | 45% |
| gemiddelde prijs per toestel incl. ondergrond | € 2.565 | € 5.280 | € 3.240 | € 3.695 |
| **gemiddelde aanschafwaarde per speelplek** (speelvoorzieningen samen) | **€ 8.295** | **€ 16.840** | **€ 14.360** | **€ 13.165** |
| % kosten groen/verhardingen e.d. tov speelvoorzieningen | 20% | 20% | 20% | 20% |
| gemiddelde kosten groen/verhardingen e.d. | € 1.659 | € 3.368 | € 2.872 | € 2.633 |
| **totale investeringswaarde per plek** | **€ 9.954** | **€ 20.208** | **€ 17.232** | **€ 15.798** |
| % kosten overige uitvoeringskosten tov voorzieningen | 20% | 20% | 20% | 20% |
| gemiddelde aanlegkosten per plek | € 1.991 | € 4.042 | € 3.446 | € 3.160 |
| **totale kosten aanschaf en aanleg speelplek** | **€ 11.945** | **€ 24.250** | **€ 20.678** | **€ 18.958** |

Op de helft van de plekken voor 6- tot en met 18-jarigen dient een trapveldje aanwezig te zijn. De verharde trapvelden (eventueel kooien) zijn een voorziening voor jongeren van 12 tot en met 18 jaar. Hiervan dient er voor elke circa 500 jongeren een te zijn.